

1. REFORMÁTUS HITTANOS VAGYOK

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

- BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.
Bibliai enciklopédia. A Biblia földje és kora, népei és hősei. Budapest 1997.
BUSCH E., Református. Egy felekezet arculata, Budapest 2008.
FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest 2013.
KÁLVIN J., F., Tanítás a keresztyén vallásra, Budapest 1986.
SZÜCS, F., Hitvallásismeret, Budapest 1995.
TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam 1985.
<http://reformatus.hu/mutat/a-kakas-szimbolumnak-evezredei>;
<http://reformatus.hu/mutat/nyolcvan-eves-egyhazunk-cimere>;
<http://titek.hu/hir/mutat/28175>;
a címer itt tölthető le:
<http://uj.reformatus.hu/letoltesek/379/>

Reformátusnak lenni:

Kik a reformátusok? Többféle válasz adható, attól függően, hogy milyen szempontból közelítjük meg a kérdést.

Történelmi szempontból:

Krisztus egyetemes egyháznak azon közössége, amelynek tagjai a reformáció idején felismert bibliai hitigazságokat vallják. Nem tudunk megnevezni egy konkrét időpontot a református egyház születésnapjaként. Legmeghatározóbb reformátor Kálvin János volt, aki után a világban a legtöbb helyen a reformátusokat kálvinistáknak is nevezik. Vannak további kiemelkedő személyek, akik a reformáció református ágának kialakulására nagy hatást gyakoroltak: Zwingli, Bullinger (Zürich), Bucer (Strassburg), Farel (Genf).

Teológiai szempontból:

azok a reformátusok, akik vallják a reformátusok három hitvallását és a református tanításokat.

Hitvallásaink:

- Apostoli Hitvallás,
- Heidelbergi Káté és a
- II. Helvét Hitvallás.

A legfontosabb református tanítások: (öt reformátori alapelv)

- Egyedül hit által van üdvösségünk.
- Egyedül Jézus Krisztus az Üdvözítő.
- Egyedül kegyelemből van üdvösségünk.
- Egyedül a Szentírás a hit z sinórmértéke.
- Egyedül Istené a dicsőség.

Két sákramentumot ismerünk, amelyeket Jézus Krisztus rendelt el: keresztség és úrvacsora.

Egyházszerkezeti szempontból:

azok a reformátusok, akik a református egyháznak a tagjai, akik saját nemzetük egyházalkotmánya szerint a tagjai közé tartoznak. Az egyház kormányzása zsinat-presbiteri elven működik. Mintegy 50 millió református él a világon. Ebből a magyar reformátusok száma közel 2 millió.

Külső szimbólumok

Csillag és kakas

A magyarországi református templomok tetején található csillag a betlehemi csillagra emlékeztet, ami Jézushoz vezette a bölcseket.

Szenci Molnár Albert magyarázata szerint azért van a református templomok tetején kakas, hogy emlékeztesse a híveket a bűnbánat szükségességére, ahogyan Pétert is egykor a kakas erre emlékeztette.

Címer

A Magyar Református Egyház címerének a jelképei azokra a hitigazságokra utalnak, amelyeket mi, magyar reformátusok a hitünk szempontjából kiemelten fontosnak tartunk. A Magyar Református Egyház címere szimbólumokból épül fel.

A címer szimbólumai a következőket jelentik:

- Bárány: Isten Bárányára utal, Aki Jézus Krisztus (Jn 1,29). A Bárány lépdél, és hátrafelé tekint. Ez azt jelenti, hogy Ő megy elöl, vezeti a követőit, és egyúttal figyeli is őket.
- Két könyv: A Bárány két könyvön áll. Az egyik az Ószövetség, a másik az Újszövetség. Mind a kettő fontos a reformátusok számára.
- Pálmafa: A győzelem, a diadal szimbóluma. A latin közmondás: „Sub ponere crescit palma.” (Teher alatt nő a pálma.) arra emlékeztet, hogy a hívő ember megpróbáltatások között készül a mennyei polgárságára.
- Főnix: A hagyomány szerint tűzből születik újjá. A nap felé tekintő madár nyakában győzelmi babérkoszorú van. Krisztus halálának és feltámadásának a jelképe, de utal a keresztyén anyaszentegyház nehézségek közötti megújulására is.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A tanév bevezető óráján a református identitás megerősítése a cél. A gyermekek különböző családból és vallásos háttérből érkeznek a református hittanóra. Fontos, hogy a tanév elején egyenként tudatosítsuk magunkban, hogy melyik gyermek mi alapján vallhatja magát reformátusnak:

Református hittanra írátták a szülei.	Főleg állami iskolákban, az új hittanoktatási rendszerben előfordulhat, hogy olyan gyermeket íratnak be a hittanóra, aki nincs megkeresztelve, vagy más felekezetben részesült gyermekkeresztésben. Ebben az esetben az identitás alapját maga a hittanóra adja, ahogy a címben meg is fogalmaztuk: Református hittanos vagyok. Ez az identitás minden kisgyermek sajátja lehet, így erre helyezük a hangsúlyt a bevezető órán, hiszen ebben találnak egymásra a gyermekek. Különböző háttérből, de ugyanarra a közösségre választotta ki őket Isten, hogy ebben a tanévben hétről hétre a hittanórán Istennel, egymással és a református hittel ismerkedjenek.
Reformátusnak keresztelték.	A keresztség egy fontos kapcsolópont a gyermekeknek. Bár általában akkor történik, amikor a gyermek még csecsemő, így nem emlékezhet rá, de a tudat, hogy már gyermekként Istenhez és a református templomhoz (ez így fogalmazódik meg a gyermekben) tartozott,

	<p>megalapozza református identitását. Emlékeztethetjük a keresztlői emléklapra, bátoríthatjuk, hogy keressék meg otthon a szüleikkel.</p> <p>A keresztséggel kapcsolatban tekintetbe kell vennünk azokat a szabadkeresztyén családokat, akik hitvallási alapon csak felnőtt keresztséget gyakorolnak. Itt a keresztség helyett bemutatás történik csecsemőkorban a gyülekezetbe tartozás jeleként.</p>
Református iskolába írárták a szülei.	<p>A református identitást erősíti, ha egyházi iskolába íratják a szülők a gyermekeket. Ez történhet azzal a céllal, hogy az iskola a család vallásosságával és értékrendjével összhangban nevelje a gyermeket, de történhet azért is, hogy az iskola pótolja a család vallási hontalanságát. Az iskola identitása megalapozza a hittan csoport identitását, akik egy nagyobb református közösség részeként élhetik meg hetente kétszer is a hittanórai közösséget.</p> <p>Külön kategória, ha a református hittan katolikus, vagy evangélikus felekezeti iskolában történik. Itt a felekezeti identitás annyiban fontos és kényes terület, hogy a gyermekeket már egészen korán érdekli, hogy ők mennyiben és miben másak, mint a többi felekezet. Fontos, hogy ebben az életkorban arra helyezzük a hangsúlyt, ami a többi felekezettel összeköt bennünket, ami közös. A református identitást azokban a formai elemekben határozzuk meg, amelyek segítik a valahova tartozást, meghatározzák a helyünket, de nem a felekezetek közti szétszakadozottság megjelenítői. Ilyen a csillag a templom tornyán, a templom berendezése, az úrvacsorai jegyek, a címer, amelyeket ebben a leckében tárgyalunk is.</p>
Református gyülekezetbe jár a családjával.	<p>A gyülekezet a legerősebb identitásformáló közeg. Az óra során teret adhatunk a gyülekezetbe járó családok gyermekeinek, hogy vonzóvá tegyék a gyülekezetbe tartozást a többi gyermek számára. Ehhez olyan kérdéseket kell megfogalmaznunk, amelynek nyomán a gyermekek a pozitív tapasztalataikat megoszthatják a társaikkal.</p>

A korábbi ismeretek mellett az egyház és a reformátusság régmúltját is jelképező református címet vezetjük be. Ebben az életkorban a gyermekek már képesek szimbolikus gondolkodásra, ha egy-egy szimbólum első és legkézenfekvőbb jelentéséhez segítjük őket hozzá. Vonzódnak a mítoszokhoz, történelmi mondákhoz, történetekhez. Ezekben a történetekben az identitást a címer/címerpajzs jelenítette meg, amit használhatunk a református identitás erősítésére is. De szeretik a csapatjelvényeket, jelképeket, amiket a munkafüzetben található pólótervezés aktivizálhat. Ma pajzs és páncél helyett a pólófeliratok árulkodnak az identitásunkról,

hovatartozásunkról. A fiatalok szívesen hordanak beszédes pólókat önmagukon. Adjunk lehetőséget arra, hogy minden gyermek találjon egy szimbólumot, egy kapcsolópontot, amivel azonosulni tud! Bátorítsuk annak kifejezésére, erősítsük meg benne, ismerjük el az óra során! Értékeljük és tiszteljük azt az állapotot, ahol a gyermek a református identitásában tart! Lehet, hogy tiltakozik, éppen az ellenkezőjét próbálja kifejezni. Ez a tiltakozás lehetőséget ad a beszélgetésre, hogy honnan ered a rossz élmény. Tekintsünk úgy a rajzolásra, mint egy alkotói folyamatra, ahol a belső és külső identitás keresi a kapcsolódási pontokat! Ebben a hittanoktató segítségére lehet a gyerekeknek azáltal, hogy meghallgatja őket, és nem rájuk eröltet egy egyházi normát, hanem kíséri, elindítja őket a megfelelő irányba.

Az egyházi iskolában a második órán lehetőség van a helyi református iskola, vagy – ha nem református felekezetű iskolában tanulják a gyerekek heti két órában a hittant – a helyi református gyülekezet történetével közelebbről megismerkedni. Ez a múltba nézés segít meglátni a reformátusság helyi, közvetlen módon megtapasztalható értékeit, örömeit, gyökereit. Módszertani kérdés, hogy a gyermek nem tud az elvont/absztrakt történelmi beszámolóba belehelyezkedni. Itt is nagyon fontosak a konkrét történetek, tárgyak, képek, beszámolók, amelyek elképzelhető, megfogható módon vezetik be az iskola/gyülekezet régmúltban vagy közelmúltban élt mindennapjaiba és érdekes történeteibe.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Ismerje a református köszöntési formákat. • Ismerje fel a református jelképeket és a református egyház címerét. 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Ismerje és alkalmazza a református köszöntési módokat. • Ismerje fel a református jelképeket és a református egyház címerét.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Azonosulás a 'református hittanos vagyok' identitással.

Kognitív cél: A reformátussággal kapcsolatos ismeretek felelevenítése és a tanév közös megalapozása.

Affektív cél: Azonosulás erősítése a 'református hittanos vagyok' identitással.

Pragmatikus cél: A református hittanos identitás megfogalmazása, kifejezése.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Kezdőkör: „Ki mit csinált nyáron?” Miért adjunk hálát? – kezdőkör Álljunk körbe! Mindegyik tanuló egyenként köszöntse a társait a református köszönéssel: „Áldás, békesség!”, majd mutogassa el	A tanév bevezető óráját a református identitás és a nyári élmények megosztására szánjuk.

	<p>pantomimban az egyik, számára legkedvesebb nyári élményét! Ezután a csoport válaszoljon az „Istennek dicsőség!” válasszal, majd mutassa, utánozza le az épp bemutatott tevékenységet!</p> <p>Ismerkedés a tankönyvvel. Beszélgessünk a tankönyv borítójáról, a szárnyaló madárról, a szabadságról! Olvassuk el az előszót, engedjük, hogy nézegessék, és csak utána nyissuk ki első leckénél!</p> <p>Beszélgetés a tankönyv ábrái és a feladattár nyomán.</p>	<p>Javaslat: Az elején hagyjunk időt az átgondolásra! Akkor kezdjük a kört, ha már mindenki kitalálta, hogy melyik élményét osztja meg!</p> <p>Engedjük, hogy a gyermek a köszönésbe beleadhassa a maga egyéniségét! Teremtsünk olyan léggömböt, hogy ne protokolláris formulaként élje meg!</p> <p>TK</p> <p>TK 1. lecke 8–9. o. illusztráció, Feladattár</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 1. lecke 1. (8. o.) MFEI 1. lecke 1. (8. o.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Református címer összeállítása</p> <p>Beszélgetés a református címerről a TK ábrája és a Tudod-e alapján?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mi az, hogy címer? (egy rajz jelképekkel) • Kiknek van/volt ilyen? (népeknek, lovagoknak, harcosoknak) • Hová szoktak címet rajzolni? (zászlóra, pajzsra, várkapura) • Láttátok-e már valahol ezt a címet? (református iskola bejárata...) 	<p>Eszköz: matricamelléklet MFGY 1. lecke 2. (8. o.) MFEI 1. lecke 2. (8. o.)</p> <p>Javaslat: A munkafüzeti feladatot használhatjuk rávezetésként, de elmélyítésként, begyakoroltatásként is.</p> <p>TK 1. lecke (9. o.) Tudod-e?</p>

	<p>http://titek.hu/hir/mutat/28175</p> <p>Tervezz pólót a hittanos csoportodnak!</p> <p>A diákok fogalmazzák meg rajzban, hogy miért jó reformátusnak lenni! Használhatják a könyvben szereplő szimbólumokat.</p> <p>Ha egyéni, vagy páros munkaként végezték el, számoljuk össze, melyik szimbólum hány pólón szerepel az osztályban, melyik lett a győztes, a legkedveltebb!</p>	<p>MFGY 1. lecke 3. (9. o.) MFEI 1. lecke 3. (9. o.)</p> <p>Javaslat: A feladat elvégezhető egyenként, majd megosztják egymással, vagy párban, illetve a csoporttal együtt egy nagy csomagolópapíron, aminek a végső változatát lerajzolhatják a füzetükbe.</p> <p>Textilfilccel meg is valósítható.</p> <p>Megjegyzés: A feladat lehetőséget ad a csoportszabályok felidézésére. Az egyes szimbólumok a csoportról szólnak, azt is kifejezik, hogy ebből kifolyólag mit teszünk, és mit nem teszünk hittanórán.</p>
Énekjavaslatok (alternatívákkal)	<p>RÉ 395: „Isten szívéén megpihelve...” (TK 69. o 7. ének) RÉ 434: „Vezess, Jézusunk, S véled indulunk...” RÉ 81: „Örvendezzettek Az erős Istennek...” RÉ 225:1–2. és 7. versei: „Nagy hálát adjunk az Atya Istennek...” BS 101:1–5. versei: „Ó, én lelkem dicsérjed Istenedet...” BS 244: „Hála, hogy itt e csöndes reggel...” BS 272: „Mi kegyes Atyánk, bölcsességnek Ura...” (dall. RÉ 241: „Szent vagy örökké...”)</p>	<p>Megjegyzés: 81. zsoltárban a harmadik versszakot „ez új évben” szövegvariánssal énekelhetjük.</p>
Házi feladat	<p>Piros pontért/matricáért figyelj a következő hittanóráig, találkozol-e valahol a reformátusok címerével! Számold meg, hány helyen!</p>	<p>Aki legtöbb helyen látta, kaphat két pirosat/matricát, aki talált, kaphat egyet.</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képlemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 8-9. oldal

A képen látható:

Jelképek: csillag, kakas, úrvacsora: kehely/bor és kenyér, Biblia, a magyar reformátusok címere

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Szöveg: a reformátusok köszöntése: Áldás, békesség! Istennek dicsősség! A második osztályban tanultak ismétlésére szolgál, a jelképekkel együtt, amik közül a címer új elem. A 9. oldalon részletesebben foglalkozik vele a hittankönyv.

Képolvasási javaslat

- Figyeljétek meg az első képet! Milyen épület részletét fedezed fel?
- Mit jelent a csillag a torony tetején? Melyik templom tetején szoktuk látni? Mit jelképezhet?
- Mit jelent a kakas a templomtorony tetején? Melyik templom tetején látható? Mit jelképezhet?
- Voltál-e olyankor a templomban, amikor úrvacsorát osztottak? Ha igen, mit tapasztaltál? Meséld el azoknak, akik még nem vettek részt úrvacsoraosztáson!
- Mit jelent a kehely/bor? Mit jelent a kenyér? Miért vesznek a református emberek úrvacsorát?
- Meséljétek a saját Bibliátokról! Milyen? Mikor szoktátok olvasni? Miért fontos a Biblia számunkra?
- Középen található a reformátusok címere. Nézzétek meg, mi látható rajta!
- Olvassátok el a 9. oldalon lévő szöveget, és megtudjátok mit jelent a címer!
- Mit jelent a bárány a címerben, mit jelképez? Miért?
- Min áll a bárány? Miért? Keress összefüggéseket!
- Mit jelképez a nap?
- Figyeljétek meg a bárány által tartott zászlót! Keressétek meg az interneten, milyen zászló ez!
- „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk”. Ez a bibliai idézet neked mit jelent? Miért?

1. Tablókészítés az előző év élményeiről

Az óra elejére beilleszthetünk egy közös emlékezést. Készítünk egy tablót a csoport előző évéről. Hozzunk fotókat, osszunk ki a gyermekeknek kisebb színes papírokat! Rajzoljanak a református hittanhoz kapcsolódó szimbólumokat, ábrákat, történeteket! Készítsünk ezekből montázst!

2. Nyári élménymegosztás szociometrikus játékkal

Ismerve a tanulók nyári lehetséges elfoglaltságait, tegyünk fel különböző kérdéseket a nyárról, és adjunk hozzá lehetséges válaszokat! Jelöljünk ki helyszíneket a térben az egyes válaszokhoz! A válaszok alapján rendeződjenek el a gyerekek a térben, így akik azonos dolgokat éltek meg, egy helyre kerülnek.

Példa: Álljon a terem jobb hátsó sarkába, aki vízparton nyaralt, bal hátsó sarkába, aki erdőben, bal első sarkába, aki nagyszülőknél, jobb első sarkában, aki otthon!

Vigyázzunk, hogy mindenki találhasson helyet magának! Ne tegyünk fel olyan kérdést, amit a gyermek megszégyenítőnek él meg, ha felvállal!

3. A mi templomunk – templomkészítés – kollektív munka

Cél: a „valahova tartozás” (református gyülekezet, református iskola tanulja, református család tagja) tudatának erősítése. Annak a tudatosítása, és megerősítése, hogy valamennyien fontos tagjai vagyunk gyülekezetünknek, és felelősséggel, kötelességgel tartozunk.

Eszköz: kartondobozok, ragasztó, tapétapapír, filc.

A munka menete: A tanulók megkapják az eszközöket, és az a feladatuk, hogy elkészítsék „saját templomukat”. Az alapanyagok csupán az ötletet szuggerálják. A közös munka lényege, hogy a tanulók által megalkotott templom a református hitélet, vallásgyakorlat lényegét kiemelje. Fontos, hogy a templomot a külső, látható jegyek is megjelenjenek (pl. csillag).

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁHOZ

Fő hangsúly: A reformátusság múltja.

Kognitív cél: A református identitás erősítése a helyi református iskola/ gyülekezet* múltjának megismerése nyomán.

Affektív cél: Érzelmi azonosulás a református identitással a helyi református gyülekezet/iskola megismerése által.

Pragmatikus cél: Közös tabló, falíújság stb. készítése a helyi református gyülekezet/iskola múltjáról és jelenéről.

* Ha más felekezetű egyházi iskolában tanítunk, a helyi gyülekezettel ismerkedhetnek a gyerekek ezen az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Tanészkező, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Házi feladat közös átbeszélése: Találtak-e református címet? Iskolánkban/gyülekezetünkben hol található?</p> <p>Hány éves a református iskolánk/gyülekezetünk? Rajzoljunk a táblára egy számegyeneset, osszuk be évtizedekre/évszázadokra, attól függően, milyen múlttal rendelkezik az iskola vagy a gyülekezet! Tippeljének a gyermekek, engedjük, hogy ők maguk jelöljék be a számegyenesen! Nézzük meg, hogy ki állt legközelebb a megoldáshoz!</p>	<p>Javaslat: Ha tehetjük, vigyünk be az órára olyan személyes tárgyakat (pólót, könyvet, bögrét), amelyeken szerepel a református címer.</p> <p>Eszköz: tábla, kréta/filc</p> <p>Megjegyzés: A harmadikosok szeretik a számokat, a nagyobbakat is. A becslés a matematika óra visszavisszatérő anyaga. Időfogalmukat és egyben identitásukat is segíti a feladat.</p>
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<p>Az iskola/gyülekezet életének felelevenítése Egyenként/párosával adjunk a gyermekeknek egy-egy fotót, újságcikket az iskola/gyülekezet életéről. Beszéltesük őket a képekről:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit ábrázol? • Hol készült a kép? Ismered-e azt a helyet? Megtalálható-e? • Mi történik rajta? • Szerinted mikor készült? Honnan gondold? 	<p>Eszköz: fényképek újságcikkek</p> <p>Javaslat: Ha annyira régi az iskola/gyülekezet, hogy még a fényképezés előtti időbe nyúlunk vissza a múltja, kereshetünk olyan emléket, ami visszavezet a régmúltba, és érzékelteti velük a múlt súlyát, szépségét: pl. anyakönyv, napló, egy régi hímezés évszámmal, stb.</p>

	<p>Fénykép készítése a csoportról, az iskola/gyülekezet jelenéről Készítsünk fotót az osztályban, vagy egy kiválasztott helyén az iskolának/gyülekezetnek!</p> <p>Tabló készítése/összeállítása A gyermekekkel együtt a kiosztott fotók, újságcikkek, díszítő elemek segítségével készítsünk egy tablót. Mondjuk el előre a koncepciót:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felülre egy cím, amit közösen találnak ki. (üres lapot kivághatunk hozzá). • Alá kerül az alapítás évszáma és az aktuális évszám. • Középre a címer/központi szimbólum/fotó. • fotók, cikkek... • Kell egy hely, ahova az osztályfotót ragasztjuk. 	<p>Eszköz: fényképezőgép állvány vagy segítő.</p> <p>Eszköz: felhasználható fotók, újságcikkek, díszítő elemek, karton, ollók, ragasztók</p> <p>Javaslat: Legyen nálunk annyi ragasztani való, hogy mindenkinek jusson. Lehet díszítő elemeket is (ígés kártyák, falevelek, préselt virág) összeilleszteni, képpé összerakni, de kapcsolódjon valahogy az iskolához/gyülekezethez! Az adott városhoz/faluhoz kapcsolódó dolgok is kerülhetnek a tablóra. Készítsünk elő egy részt, körberajzolva, kiemelve a csoportról készült képnek! Ide ragasztjuk majd be, ha előhívtuk, a fényképet. Egyenként válasszanak a gyerekek a felrakandókból (ülési sorrendben), hogy mit szeretnének ők felragasztani.</p>
<p>Házi feladat</p>	<p>További fotók az iskola/gyülekezet életéről Gyűjtsenek a családból további fotókat, amelyek a helyi iskolában/gyülekezetben készültek, és hozzák el a következő órára!</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Múltmesélés-múltidézés

Hívjunk az órára olyan iskolai dolgozót (tanárt, portás bácsit, karbantartót)/gyülekezeti tagot, aki örömmel és átéléssel mesél az iskoláról/gyülekezetről! Ha találunk olyat, aki a kezdetektől ott van, vagy ott volt a megalapításnál, az külön érdekesség. Itt helyet kaphatnak anekdota jellegű, érdekes, akár vicces történetek, amelyek közel hozzák a gyermek számára a múltat, és érzékeltetik, hogy a történelem is valóság.

Ha az iskola/gyülekezet nagy múltra tekint vissza, akkor kereshetünk forrást a levéltárban, gyülekezet iratai közt. Olyan írást/levelet/újságcikket keressünk, amely a mindennapokat mutatja be minél színesebben, átélhetőbben!